

О.В. Куріпченко, аспірант[†]

Луганський національний аграрний університет

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. В сучасних умовах для забезпечення стійкого розвитку підприємства змушені постійно контролювати та підвищувати економічну ефективність своєї діяльності, одним із способів досягнення якої є перехід до маркетингової орієнтації.

Важливою складовою частиною маркетингової діяльності є маркетингові дослідження, як надзвичайно важливі заходи, які треба здійснювати планомірно і постійно, для співставлення очікуваних результатів з реальною ситуацією на ринку для своєчасного реагування на неї і внесення коректив у підприємницьку діяльність [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню маркетингу присвячено багато праць зарубіжних і вітчизняних науковців, таких як: Г. Армстронг, В.И. Богачев, Ф. Котлер, В.В. Липчук, П.Т. Саблук, В.Г. Ткаченко, М.М. Шевченко та ін.

Формулювання цілей статті. Маркетингове дослідження діяльності сільськогосподарських підприємств, а також аналіз їх товарного асортименту.

Виклад основного матеріалу досліджень. Основним призначенням маркетингових досліджень є забезпечення маркетингового менеджера всією інформацією, необхідною йому для виконання своїх функціональних обов'язків в процесі управління маркетингом. Метою маркетингових досліджень є виявлення ринкових можливостей підприємства, завоювання стабільних конкурентних позицій на ринку, зменшення ризику та збільшення шансів на результативний успіх всієї маркетингової діяльності. Кожну ринкову можливість потрібно оцінити з точки зору її відповідності цілям і наявним ресурсам фірми. Залежно від інформації, яка використовується, способів її отримання, аналізу та узагальнення результатів маркетингові дослідження мають свою специфічну функціональну структуру (рис. 1).

* Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Кочетков О.В.

У даній роботі нами проведено дослідження сільськогосподарських підприємств, а саме аналіз результатів їх виробничої діяльності.



Рис. 1. Функціональна структура маркетингових досліджень [2]

Перш за все розглянемо обсяги валового виробництва сільськогосподарської продукції в Україні за 2005-2013 рр. (табл. 1).

Обсяг валового виробництва аграрної галузі склав 253,7 млрд грн, що на 20 млрд грн перевищує показник рекордного 2011 р., коли сільськогосподарської продукції було вироблено на 233,7 млрд грн. Структура галузі залишилась майже незмінною порівняно із 2012 р.: 70 % валового обсягу припадає на рослинництво, решта – на тваринництво.

Необхідно зазначити, що протягом 2005-2012 рр. відбулося зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції практично у всіх областях України. Найбільше зростання було у Дніпропетровській – 53,1 %, Київській – 50,3 %, Миколаївській – 70,3 %, Полтавській – 56,0 %, Черкаській – 88,6 %. Зменшення обсягів відбулося лише у Сумській області – 3,8 %. Слід зазначити у Чернігівській області обсяг виробництва практично не змінився, темп росту складає – 104 % [4].

Наступним кроком, розглянемо яким чином змінялися обсяги виробництва основних видів продукції рослинництва в 2013 р. відносно 2000 р. та 2012 р. (табл. 2), а також основних видів продукції тваринництва в 2012 р. відносно 2000 р. та 2011 р. в Луганській області (табл. 3).

1. Обсяги валового виробництва сільськогосподарської продукції в Україні*

	Всього, млрд. грн	Рослинництво	Питома вага у структурі, %	Тваринництво	Питома вага у структурі, %
2005	179,6	114,5	63,7	65,1	36,3
2008	201,5	136,3	67,6	65,3	32,4
2009	197,9	129,9	65,6	68,027	34,4
2010	194,9	124,5	63,9	70,3	36,1
2011	233,7	162,4	69,5	71,3	30,5
2012	223,3	149,2	66,8	74,1	33,2
2013	253,7	176,2	69,4	77,5	30,6

*Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

2. Виробництво основних видів продукції рослинництва, тис. ц*

Культура, тис. ц	Роки				Відхилення 2013 р. від 2000 р., ±	Відхилення 2013 р. від 2012 р., ±
	2000	2011	2012	2013		
Зернові та зернобобові	4416,9	12685,3	12938,2	12929,5	8512,6	-8,7
Цукрові буряки	776,9	0,7	0,4	7,8	-769,1	7,4
Насіння соняшнику	2375,9	5787,2	5583,5	6394,8	4018,9	811,3
Картопля	3587,1	3894,7	4044,0	3979,5	392,4	-64,5
Овочі	2425,9	3047,9	3333,1	3109,3	683,4	-223,8
Плоди та ягоди	526,6	334,6	298,4	464,2	-62,4	165,8

*Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

З табл. 2 бачимо, що у 2013 р. обсяги виробництва зернових та зернобобових відносно 2000 р. значно збільшилися, а саме на 8513,6 тис. ц, але відносно 2012 р. зменшилися на 8,7 тис. ц. Обсяги виробництва насіння соняшнику відносно 2000 р. та 2012 р. збільшилися відповідно на 4018,9 тис. ц та 811,3 тис. ц. Значно зменшився обсяг виробництва

цукрових буряків: так у 2000 р. він склав 776,9 тис. ц, а вже у 2013 р. – 7,4 тис. ц (зменшення на 96,22 %), також зменшився обсяг виробництва овочів відносно 2012 р. на 223,8 тис. ц (на 6,71 %). Виробництво плодів та ягід на кінець 2013 р. відносно 2012 р. зросло на 165,8 тис. ц (на 35,72 %).

3. Виробництво основних видів продукції тваринництва *

Вид продукції	Роки			Відхилення 2012 р. від 2000 р., ±	Відхилення 2012 р. від 2011 р., ±
	2000	2011	2012		
М'ясо, тис. т	51,2	63,6	46,4	-4,8	-17,2
Молоко, тис. т	318,4	276,0	282,0	-36,4	6
Яйця, млн. шт.	380,3	903,3	848,2	467,9	-55,1
Вовна, т	83	65	60	-23	-5

*Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

З табл. 3 бачимо, що в 2013 р. майже за всіма видами продукції тваринництва спостерігається зменшення виробництва, це обумовлено, з одного боку, значними витратами на ведення сільськогосподарської діяльності та, з іншого, низькими цінами на продукцію тваринництва.

Наступним кроком нашого дослідження є аналіз товарного асортименту. Для проведення АВС-аналізу товарного асортименту сільськогосподарських підприємств ми скористалися даними обласного управління статистики в Луганській області за 2013 р.

У табл. 4 представлено розподіл видів сільськогосподарської продукції за результатами АВС-аналізу: до групи А увійшли зернові та зернобобові (питома вага у структурі виробництва 48,09 %), до групи В – насіння соняшнику (питома вага у структурі виробництва 23,79 %), до групи С – картопля, овочі відкритого ґрунту, плоди та ягоди, а також цукрові буряки (питома вага у сумі склала 28,12 %).

Наступним етапом зведемо результати АВС-аналізу в загальну таблицю (табл. 5) та представимо результати групування товарних позицій сільськогосподарських підприємств у вигляді діаграми (рис. 2.).

4. Дані для проведення ABC-аналізу

Вид продукції	Виробництво продукції, тис. ц	Частка у структурі виробництва	Частка у структурі з накопиченням, %	Група
Всього	26885,1	100	-	-
Зернові та зернобобові	12929,5	48,09	48,09	А
Насіння соняшнику	6394,8	23,79	72,88	В
Картопля	3979,5	14,80	86,68	С
Овочі відкритого ґрунту	3109,3	11,57	98,25	С
Плоди та ягоди	464,2	1,73	99,98	С
Цукрові буряки	7,8	0,02	100	С

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що на 1 вид продукції, який входить до групи А, (16,67 %) приходяться 51,72 % об'єму виробництва, на 1 вид продукції, який входить до групи В, (16,67 %) – 25,58 % об'єму виробництва та на 4 види продукції, які входить до групи С, (66,66 %) – 22,70 % об'єму виробництва.

5. Зведені результати ABC-аналізу

Група	Об'єм виробництва продукції	Частка, %	Кількість позицій	Частка
А	12929,5	51,72	1	16,67
В	6394,8	25,58	1	16,67
С	7560,8	22,70	4	66,66
Всього	26885,1	100	6	100

Підприємства Луганської області переважно займаються виробництвом зернових та зернобобових культур, а також насіння соняшнику, зазначимо, що останнє є високорентабельним видом продукції, на який завжди є попит, але ґрунт після цієї культури вимагає довготривалого відновлення, і треба враховувати, що максимальний прибуток сьогодні може обернутися втратами на наступний рік.

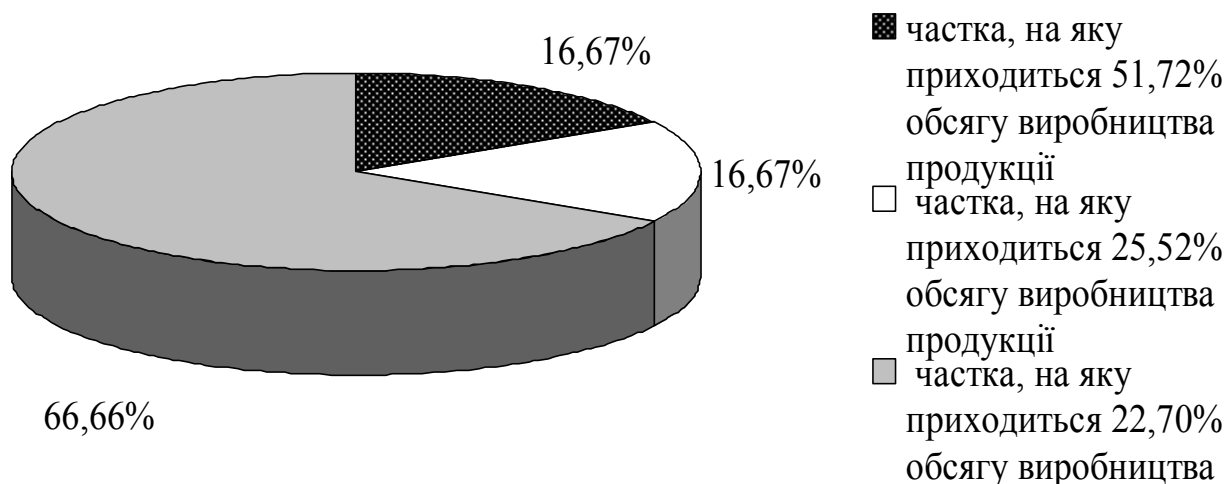


Рис. 2. Результати групування товарних позицій

Висновки. Ми бачимо, що протягом 2005-2012 рр. відбулося зростання обсягів виробництва майже усіх основних видів продукції рослинництва, але зменшилися обсяги виробництва основних видів продукції тваринництва, що пов'язано в першу чергу зі значними витратами на ведення діяльності у цій галузі та низькими цінами на її результати.

Таким чином, спрямованість діяльності в аграрній сфері на досягнення високих кінцевих результатів вимагає пошуку нових напрямів маркетингової політики, які сприятимуть підвищенню економічної ефективності виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції як в масштабах країни, так і в масштабах конкретного регіону чи конкретної області.

Бібліографічний список: 1. Котлер. Ф. Основы маркетинга: пер. с англ. О.А Третьякова / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Д. Сондерс, В. Вонг. – 2-е европ. изд. – М.; СПб.; К.: Вильямс, 2000. – 646 с. 2. Ларіна Р.Р. Логістика: навч. посібник / Р.Р. Ларіна. – Д.: ВІК, 2005. – 368 с. 3. Липчук В.В. Маркетинг: основи теорії та практики: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів освіти / В.В. Липчук, А.П. Дудяк, С.Я. Бугіль; за заг. ред. В.В. Липчука. – Львів: Новий Світ-2000: Магнолія плюс, 2003. – 288 с. 4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 5. Саблук П.Т. Що треба знати про маркетинг? / П.Т. Саблук, Л.М. Худолій, В.О. Рибінцев. – К.: ІАЕ УААН, 19995. – 85 с. 6. Ткаченко В.Г. Основы маркетинговой деятельности фирмы: учеб. пособие / В.Г. Ткаченко, Н.В. Брагинец, В.И. Богачев – Луганськ: Книж. Світ, 2000. – 236 с. 7. Шевченко М.М. Маркетингові підходи формування стратегії підприємства: монографія /

В.М. Гончаров, М.М. Шевченко, В.Ю. Припотень. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2013. – 147 с.

Курипченко Е.В. Маркетинговое исследование деятельности сельскохозяйственных предприятий. В статье проведено маркетинговое исследование, а именно анализ результатов производственной деятельности сельскохозяйственных предприятий и сделан ABC-анализ их товарного ассортимента. В результате чего были выявлены приоритетные виды сельскохозяйственных культур, которые способствуют повышению экономической эффективности производства в целом.

Kuripchenko E. Marketing research of agricultural enterprises. The article marketing research, namely the analysis of the production of agricultural enterprises and ABC-analysis is made of their product range. As a result, identified priority types of crops that promote economic efficiency in general.